

Енурез у дітей – досить поширений привід звернення батьків до психолога. Причин у цього стану багато, і перш ніж припускати виключно психологічні проблеми у дитини, потрібно обстеження у цілого спектра фахівців: педіатр, уролог, нефролог, психіатр, невролог, нейропсихолог, отоларинголог, ендокринолог. **Якщо вони виключають всі можливі захворювання, здатні викликати енурез – то в справу вступає дитячий психолог або психотерапевт.**

До вашої уваги основні прийоми арт-терапії, які можна використовувати в роботі дитячим психологам для корекції енурезу

1. Малювання. Матеріали. Великі набори олівців, фломастерів, гелієвих ручок – не менше 24 кольорів, точилка, гумка, яка не маже папір, блоки для малювання А3 і А4 форматів.

Завдання. Малювати без обмежень.

Акварель, гуаш, інші рідкі фарби – протипоказано на час терапії. Це все неконтрольовано розтікається і символізує енурез – розтікання людини в просторі. **Дитині потрібні чітко контрольовані ним самим види творчості.**

Як варіант за бажанням – рисовий папір, туш і пензлик.

2. Робота з папером. Матеріали. Ножиці, кольоровий папір – одно- і двосторонній, картон, клей (краще клей олівець, а не той що ллється). Завдання. Тематичні аплікації, колажі, вирізання з паперу – орігами, квілінг.

Терапевтичною є робота з пап'є-маше – мокре і безформне стає сухим і тримає форму. Слід бути обережними, щоб вироби не ламалися після завершення. Вибирати відповідні моделі – краще наносити об'ємні зображення з пап'є-маше на тверду основу, ніж створювати пустотільні тендітні моделі.

3. Оформлення робіт. Всі роботи необхідно оформляти з рамочкою. Можна використовувати покупні рамки, але **терапевтично створювати «рамочку» самій дитині – таким чином, несвідомо дитина буде домагатися закінченості, цілісності і створювати межу, через яку ніщо не може розтектися.**

Роботи бажано збирати в альбоми і також оформляти в єдине ціле. Тематичні рамки і альбоми можна створити, використовуючи техніки популярного сьогодні напрямку скрапбукінгу.

4. Мандали або розмальовки. Завдання. Роздрукувати або купити розмальовки з великою кількістю дрібних деталей. Мандали (зображення в колі) – найкращий варіант. Можна давати на «домашнє завдання» розфарбовувати по одній ввечері олівцями.

5. Дрібна моторика. Бісероплетіння, макраме, вишивання – все, що пов'язано з високим контролем дій. Варіант для хлопчика – випалювання по дереву, вирізання по дереву, вирізання трафаретів.

6. Ліплення. Найкращий матеріал в разі енурезу – полімерна глина. Після запікання створений об'єкт буде зберігати форму і не псуватися від вологи.

Пластилін – можливий, якщо після ліплення фігурка зміцнюється ґрунтовкою, розфарбовується і покривається лаком.

Солоне тісто – дешевий і прийнятний матеріал – за умови дотримання правил сушіння.

Випікати кондитерські вироби – дуже добре, щоб сама дитина змішала всі інгредієнти і запекла в готовий виріб (під вашим наглядом). Виріб краще робити в одному екземплярі (пиріг, булка, пряник), а не багато дрібних. Це **робота на з'єднання і надання форми і меж.**

7. Конструювання. Великі розсипні конструктори варто вилучити на деякий час. Краще давати збірні моделі автомобілів, літаків, танки з паперу, картону, дерева, пластика зі склеюванням – ті варіанти, які з деталей стають єдиним непорушним цілим.

Тут знадобиться ваша допомога на перших порах.

Якщо дитина хоче збірний конструктор, то краще використовувати маленькі коробочки, в яких збирається одна машинка або човник. Бажано проклеювати деталі теж і використовувати в іграх, як цілісний об'єкт.

Ваше завдання – створювати в дитині прагнення до об'єднання, до чітких меж, без розсипання.

8. Вода. Добре, якщо дитина займається плаванням. Якщо ж ще не вміє плавати чи боїться води – почати можна з дитячого басейну з теплою водою, з обмеженим обсягом. Ванна ввечері перед сном: ромашкові або заспокійливий збір – можна купити в аптеці. Дивитися на водну гладь – невелике озеро, де видно берег повністю по колу. Грати в ванні, в круглих мисках з теплою водою. Кидати каміння в воду і дивитися за колами – хороша метафора зростання, розвитку при збереженні чіткої межі.

Швидка проточна вода і необмежені обсяги води (море) небажано – це викликає позив до сечовипускання і відчуття безконтрольності.

9. Тіло. Намалювати разом на ватмані або шматку шпалер тіло людини, обвівши контур дитини. Намалювати внутрішню будову і весь процес сечовипускання промальовувати і проговорити: що, в якій зоні і як відбувається – починаючи від ковтка води і закінчуючи горщиком.

Розглядати медичну енциклопедію можна, але не так продуктивно. Варто бути готовими до питань, пов'язаних зі статевою системою.

Можна обговорити питання особистої гігієни та «ритуал» обмивання статевих органів. Енурез може бути пов'язаний з подразненням уретри при недотриманні правил вечірнього туалету.